

[Nøtr.]

ringsmodne. I Østergrave, Trangstræde og Dütmarsken er der en lang Række Ejendomme, som ved Undersøgelsen har faaet Betegnelser som „aldeles faldefærdig“ eller „kan styrte sammen naar som helst“ eller „absolut uegnet til Beboelse“ eller „burde snarest nedrives“. Det er Ejendomme med indtil 18 Beboere i hver. For de fleste understreges det, at Faremomentet ved Ildbrand er betydeligt paa Grund af de daarlige Trappeforhold.

Som raffinerede Enkeltheder fra nogle af disse Ejendomme nævnes, at der er Køkkener med Afløb til en almindelig Spand, at der er Soveværelser med Cementgulv, og at et rigt Snegleliv trives paa de fugtige Vægge. I Slotsgaarden har 2 Ejendomme med 52 Beboere, deraf Halvdelen Børn, faaet Prædikaten „uegnet til Beboelse“ eller „mindre egnet“, fordi der bl. a. kun findes een Trappe, og fordi der er indrettet Pissoir og 4 Retirader et Par Meter fra Stuelejligheden, og her som saa mange andre Steder er Sneglene trofaste Husdyr. — Det vil maaske overraske at høre, at de sidstnævnte Ejendomme, der altsaa ved Undersøgelsen ikke er fundet boligeegnede, tilhører en Fabrikinspektør — dog ikke i Randers. — Hvis Livsopgave det er at vaage over sundhedsmæssigt forsvarlige Opholdsrum.

I Vinkelstræde, Slynborggade, Fabrikstræde, Nygade og Hans Bays Gaard er ligeledes et betydeligt Antal Ejendomme betegnet som modne til Nedrivning. Det er i mange Tilfælde ganske smaa Huse, helt ned til 2.000 Kr.s Ejendomsskyld. De er ofte særdeles maleriske, lige til at sætte paa et Julekort, men Sikkerheds- eller Sundhedskrav kan de ikke opfylde. Der er Huse, hvor en smal Stige paa ca. 40 cm.s Bredde er den eneste Adgang til Soveværelset i Tagetagen, hvor der sover baade Børn og voksne. Spildevandet finder selv sin Vej i aabne Render. I en Ejendom gaar Passagen mellem Gaden og Gaarden gennem Køkkenet, i en anden gennem baade Køkken og Opholdsstue; i en tredie, hvor der bor 15 Mennesker, er der Afløb fra et Pissoir ned i en Brønd i Fortovet. I adskillige Ejendomme er der ikke indlagt Vand. Lysafstanden ud fra Beboernes Soveværelser er ofte mindre end 1 m, undertiden findes der overhovedet intet ubebygget Areal til Ejendommen, men alt er taget ind til Bebyggelse.

Endelig skal jeg nævne fra Undersøgelsen 4 Ejendomme i den saakaldte „Store Rosengård“, hvor næsten alle bolig-mæssige Skavanker kan iagttages i Renkultur. Den sagkyndige Undersøgelse fortæller herom, at

Bygningerne er faldefærdige og bør nedrives. Der er Fugt og Snegle, Affaldet fra et Køkken kastes igennem en Lem direkte ind i en aaben Affaldsgrube med Affald fra en Hestestald. Der er fra flere af Soveværelserne kun 50 cm Lysafstand til Nabogavlene, og 2 gamle Retirader for Enden af Gyden med Adgang direkte fra offentlig Vej er fælles for 22 voksne og 23 Børn fra dette Kvarter. Man vil forstaa, at man ikke skal hæfte sig ved Navnet „Store Rosengård“. Der er hverken Storhed eller Roser her. Den Duft, forbipasserende kan opfange, har ikke noget som helst at gøre med Roser.

En udpræget Fremskridtsby som Randers har naturligvis længe ønsket et Opgør med de daarligste af de her beskrevne Bolikvarterer og har ogsaa for længst sine Planer hertil færdige. Randers er altsaa en af de Provinsbyer, der med stor Interesse afventer Gennemførelsen af en Boligtilsyns- og Saneringslov.

Jeg vil have Lov til at sige, at naar man studerer Enkelthederne om disse usunde og brandfarlige Bygninger, forstaaer man ikke, at Sundhedsautoriteterne ikke har været i Stand til at faa et betydeligt Antal af de gamle og mere eller mindre faldefærdige Ejendomme forbudt som Menneskeboliger allerede paa Basis af hidtidige Beføjelser. Jeg har den Opfattelse, at Sundhedsautoriteterne i adskillige Byer langtfra har været saa virksomme, som de burde være, men ofte har forsømt en gunstig Lejlighed til at stille sig i Boligfremskridtets Tjeneste.

Der kan ikke være Tvivl om, at det foreliggende Forslag til en Boligtilsyns- og Saneringslov griber Problemet rigtigt an ved først og fremmest at sikre et effektivt Boligtilsyn i Fremtiden og vel at mærke sikre ikke blot, at Rammer og Beføjelser er til Stede, men ogsaa — hvad der er det afgørende —, at Tilsynet føres fra Papiret ud i Virkeligheden. Derfor er det afgjort rigtigt, at det nye Boligtilsyn i de større Byer skal udføres af et nyt og særligt Tilsynsorgan, og at Tilsynets Pligt til regelmæssig Kontrol med Boligerne fastslaas i Loven. Et Boligtilsyn af denne Karakter er nødvendigt ikke blot for at faa bestaaende, mangelfulde Boliger forbedret, men ogsaa for at jævne Vejen for den egentlige Sanering.

Et virkeligt Boligtilsyn maa være Rygraden i en tidssvarende Saneringslovgivning. Det vil være helt urimeligt, om raadne og nedbrydningsmodne Bygninger, der i sig selv har mindre Bygningsværdi end gamle Pakhuse, skulde kunne kræves erstattet af Kommunerne efter Kapitalise-